

I demokratins namn

En diskursanalys av USA:s krig mot terrorismen

Jonas Schrewelius

C-uppsats 2007
Handledare: Douglas Brommesson
Statsvetenskap (41-60p)

In the name of democracy

A discourse analysis of the United States war on terror

Keywords: democracy, discourse analysis,
Foucault, Lukes, Bush, terrorism, 11th of September.

Abstract

How the United States anti-terrorist strategy is affecting the view of democracy is the main analysis of this paper. The mechanisms that affect the idea of democracy have been studied on the basis of the philosopher Michael Foucault's thoughts and the main direction in French discourse analysis.

The study is restricted to the period between the 11th of September 2001 and today. Information has been collected entirely from the White House's website <http://www.whitehouse.gov>, including speeches, conferences and reports. These were analysed in three important aspects of Foucault's philosophy: *terms of existence, control, and knowledge*.

Based on Foucault's theories of self-discipline and exclusion mechanisms, the result of the empirical survey shows an increasing unidirectional view on democracy, and the weakening of some important concepts as a consequence, such as the concept of democracy itself.

Innehållsförteckning

FÖRORD	4
1. INLEDNING	5
1.1. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	6
1.2. METOD, AVGRÄNSNING OCH PREMISER	7
2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	10
2.1. LUKES TRE MAKTPERSPEKTIV	10
2.2. DISKURSEN SOM UTESTÄNGNINGSMEKANISM	12
2.2.1. SJÄLVDISCIPLIN	12
2.2.2. DISKURSSKAPANDE OCH UTSORTERING	13
2.3. DEMOKRATI-/TERRORISTDISKURSEN	15
3. EMPIRISK UNDERSÖKNING	17
3.1. MATERIAL	17
3.2. MÖJLIGHETSVILLKOR	19
3.2.1. PROBLEM	19
3.2.2. LÖSNING	20
3.3. STYRNING	21
3.3.1. POSITIV STYRNING	22
3.3.2. NEGATIV STYRNING	23
3.4. VETANDE	24
3.4.1. DISKURSIV MAKT	25
4. AVSLUTANDE DISKUSSION	26
5. KÄLLFÖRTECKNING	29
5.1. ELEKTRONISKA KÄLLOR	29
5.1.1. TAL OCH KONFERENSER	29
5.1.2. RAPPORTER	30
5.2. MONOGRAFIER	30

Förord

Den skrift du håller i din hand är skriven under en tankekamp och har alstrats genom kärlek från mina nära och kära. Varför den håller den karaktär den gör ursäktar jag inte och du som tar dig illa vid får helt enkelt sända mig din välförtjänta kritik. Om du finner uppsatsen för abstrakt eller den smala beskrivningen för koncis behöver du läsa den igen. Om inte det hjälper hänvisar jag till litteraturen under källförteckningen. Det som står i denna skrift idag är inte säkert att jag själv håller med om imorgon och det spelar mig heller ingen roll, ty det är av största vikt att finna vari denna skrift brister då man också kan se utrymme för vidare forskning. Jag känner tilltro till vad som lyckats sila genom diskussion till min tanke och till skrift. Detta för att jag har texten att tacka min sambo och livskamrat Maja Michaelsdotter, "Circle of trust" (Ola Nilsson, Thomas Nilsson och Christoffer Jönsson), min handledare Douglas Brommesson, lärare Peter Gustavsson, min gode vän Claes Gustafsson, likaså Maja Svenson, mamma Marie-Louise, pappa Lars och bror Philip Schrewelius. Ni är alla anledningar till den jag är idag och det tackar jag er för.

1. Inledning

På morgonen den 20 mars 2003 inleddes den väpnade konflikt som nu kommit att kallas Irakkriget. USA invaderade Irakisk mark med hjälp av Storbritannien, Australien, Danmark, Polen och Tjeckien i syfte att störta Baath-regimen. Det motstånd de mötte var i gerillastorlek och den 1 maj 2003 förklarade George W. Bush att de större stridigheterna har upphört. Debatten blommade upp redan då amerikanska trupper förflyttat sig till Mellanösternområdet i slutet av 2002. Till en början var den amerikanska opinionen positivt inställd till en invasion av Irak och den Europeiska negativt. Då detta syntes vara ett problem i utrikespolitiska relationer förändrade USA sin politik gentemot Irak. Bush uttryckte istället att USA var villigt att ersätta Baath-regimen med icke-militära medel.¹

Efter 11 september, 2001 lade George W. Bush i februari 2003 fram "National Strategy for Combating Terrorism" (NSCT) som svar på det inträffade. Här menar man bland annat att dagens terrorism är olik den tidigare. Det som skiljer och som utgör det största hotet är möjligheten för terroristgrupperna att införskaffa massförstörelsevapen. Men kriget i Irak är bara en av de punkter som USA och Bushadministrationen satt upp som mål för att stoppa terrorismen. I 2003 års NSCT beskriver man utförligt hur det är tänkt att krossa terrorismen som hotar "vår fria demokratiska värld".²

I detta fastslår Bush ett öppet krig mot terrorismen som enligt administrationen kommer att pågå så länge terrorismen hotar USA. Irak uppfyllde enligt Bush flera av de punkter som tas upp i NSCT 2003 och blev därför utefter detta dokument ett självklart mål för de aktioner som nu ägt/äger rum. I den nyare utgåvan av NSCT uppvisas att några av punkterna från 2003 års rapport är avklarade och uppfattas

¹ Nationalencyklopedin, Irakkriget, http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=626097
(2006-11-22)

² Bush, George W., 2003.

som lyckade. Bland annat att man har besekrat delar av terrornätverket al Qaeda genom att fånga eller döda ledande aktörer. Det pratas också om att USA skapat sig många allierade i sin strävan att nå ledare inom kända terrornätverk.

De händelser som till följd av attackerna den 11 september 2001 ägt rum i mellanöstern har givit upphov till en förankring av debatten om terrorismen. Den diskursiva praktik som utgörs av denna terroristdebatt har därför också påverkats precis som de direkt inblandade parterna. Som jag visat hittills har den amerikanska regeringen givit ut omfattande dokument vars syfte är att rättfärdiga det krig de anser nödvändigt i kampen mot terrorn och för den fria demokratiska världen.³

Demokrati är ett centralt begrepp som ständigt används som slagord i Bush tal och skrifter kring terrorismen. Han talar ständigt om den fria demokratin Amerika och trycker på att lösningen på det växande terrorhotet är att sprida tanken med demokratiska värderingar.

In effective democracies, freedom is indivisible. They are the long-term antidote to the ideology of terrorism today.

NSCT 2006, George W. Bush

Men detta tillvägagångssätt skapar i sin tur många problem. Då demokratin inte är ett entydigt begrepp kommer andra demokratimodeller att tryckas utanför det spektrum av vetbara ting i vår tid. Bush pratar om ett globalt krig mot terrorn med demokrati som maktmedel utan att visa, de han anser vara allierade, hur hans maktmedel fungerar.

1.1. Syfte och frågeställning

Attacken mot Irak är inte bara en militär handling. Den ingår också i en diskurs som påverkar allas syn på omvärlden, d v s alla de yttringar och uttalanden som har gjorts och görs kring diskussionen av Irakkriget. Syftet är att genom den här uppsatsen med USA:s utrikespolitiska medel som exempel, studera hur den demokrati som Bush kämpar för samtidigt utsorterar andra perspektiv ur diskursen

³ Bush sätt att beskriva västvärlden som motpol till terrorism.

och likriktar innebörden av begreppet demokrati. Detta kommer också leda till diskussionen kring farorna med utsorteringen. I mitt intresse ligger att visa på vilket sätt olika definitioner av begreppet demokrati fylls ut av den ledande aktören i diskursen, vilket jag anser krävs för att man ska kunna definiera demokratins innehåll idag. Utefter dessa tankar är därför mitt syfte att blottlägga och besvara en fråga:

Hur påverkar USA:s antiterroriststrategi synen på demokrati?

Det ligger dock bortom studien att studera de båda parternas perspektiv på demokratin. Detta görs därför att det huvudsakliga intresset här ligger för mekanismen som styr utsorteringen. Denna når vi bäst genom en studie av de kringliggande diskurserna kring demokratin. Då tesen som kan utläsas ur frågeställningen är att *USA:s antiterroriststrategi styr synen på demokrati*, blir det därför intressant att studera den av USA:s regering styrda terroristdiskursen i mitt mål att se hur demokratin påverkas (Se figur 1).

1.2. Metod, avgränsning och premisser

Jag kommer utifrån idéhistorikern och filosofen Michel Foucault och den franska huvudriktningen i diskursiv analys att studera en rad yttringar som gjorts efter attacken den 11 september 2001. Detta görs därför att diskurser enligt Foucault definieras som ”Hela den praktik som frambringar en viss typ av yttranden”⁴. För att inte sväva ut för långt i detta synnerligen väldebatterade ämne utgår jag ifrån att USA är den ledande aktören i demokratidiskursen idag.⁵ Med denna premisser kommer därför demokratidiskursens innehåll att bestämmas av USA:s ageranden.

För att bäst kunna beskriva demokratidiskursen har jag använt mig av Foucaults böcker, ”Vetandets arkeologi” (1961), ”Vansinnets historia under den klassiska epoken” (1969) samt ”Övervakning och straff” (1975). Genom dessa kommer jag att förklara den utsorteringsteori som Foucault beskriver för att kunna applicera

⁴ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s. 309

⁵ Detta kommer jag kort att argumentera för senare under 2.3.

hans tankar på uppsatsens innehåll. Jag kommer också att presentera den amerikanska sociologen Steven Lukes maktdimensioner från boken "Power: a radical view" (2005) för att skapa en grund att stå på för ytterligare förståelse av den makt som styr utsorterandets mekanismer.

Vidare har jag använt mig av Göran Bergström och Kristina Boréus bok "Textens mening och makt"⁶ för att skapa mig en övergripande uppfattning om diskursanalysen och vad som ryms däri. Här beskrivs också Foucault vilket har hjälpt till att skapa ytterligare förståelse till denna djupa tänkare.

Som empiriskt material har jag ett urval tal och presskonferenser från Bush på Vita Husets hemsida <http://whitehouse.gov>. Dessa kommer att ligga till grund för den diskursanalys av terrorismen som jag skall försöka måla upp. Utefter detta kommer jag sedan att visa vilken roll USA:s terroristdiskurs har gentemot den globala uppfattningen om demokrati.

Under min empiriska undersökning kommer jag att utgå ifrån den "Foucaultinspirerade diskursanalysen med inriktning på förändringar i synsätt" som beskrivs i boken "Textens mening och makt". Där har de valt ut tre olika uppdelningar av Foucaults epistemologiska analysmodell. Enligt Foucault själv hade antagligen min utgångspunkt varit endast en skiss vars analytiska mål skall vara att "blottlägga relationer som hotar utplåna gränserna för denna första skiss".⁷ Men detta är inte det mål jag sätter då en uppsats av denna synnerligen begränsade karaktär inte har utrymme för en sådan uppgift.

Den första aspekt som jag kommer att studera är diskursens *Möjlighetsvillkor*. Här kommer jag att studera de problem som pekas ut i diskursen kring demokrati i USA idag och analysera rättfärdigandet av mellanösterninblandningen. Jag kommer också att undersöka vilka lösningar som framställs. Kort och gott kommer jag att visa vad i diskursen som upprätthåller möjligheterna för dess existens.

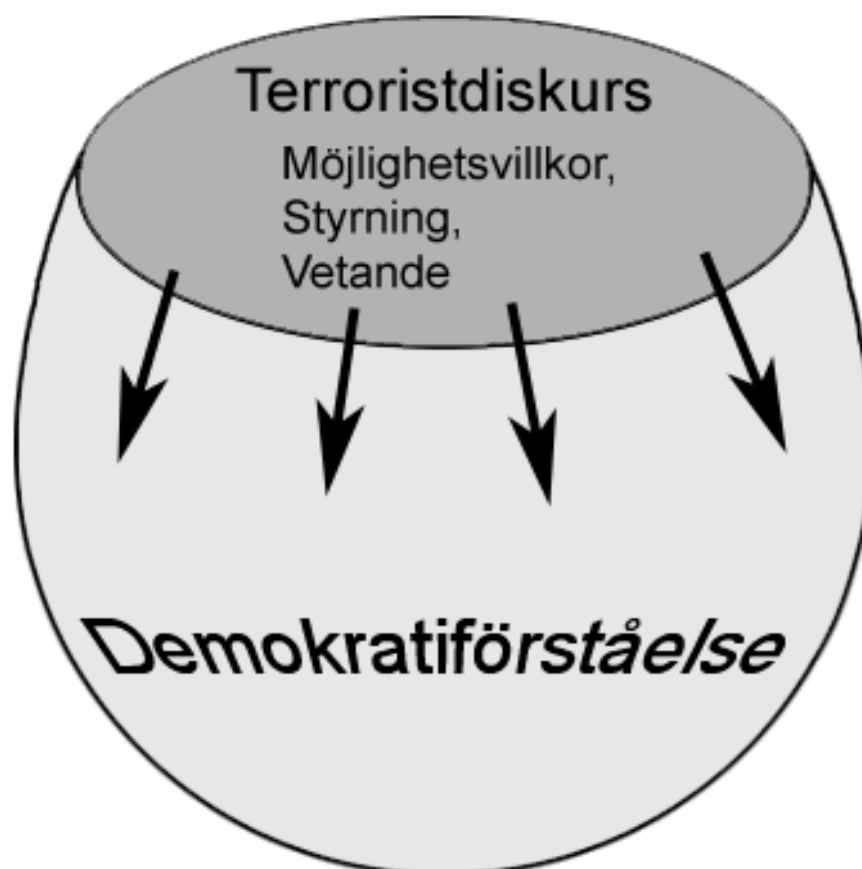
⁶ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s. 330

⁷ Foucault, Michel, 2002, s. 46

Den andra aspekten är *Styrning*. Här skall jag studera de tendenser och yttringar i demokratidiskursen som formar, skapar och tränar individen till något som den annars själv inte hade gjort, samt den makt som direkt hämmar individen.

Den tredje och sista aspekten är *Vetande*. Här kommer jag att studera vad som är vetbart i demokratidiskursen idag. D v s de tendenser som definierar sanningar i demokratidiskursen som anses vara vetenskap och hur detta samspelar med olika typer av disciplinering.

Dessa tre aspekter kan utläsas ur figur 1. Där illustrerar jag hur de i terroristdiskursen formar världens demokratiförståelse. Den övre sfären representerar den terroristdiskurs som utgörs av USA:s terroristdiskurs med möjlighetsvillkor, styrning och vetande. Pilarna visar att demokratiförståelsen omformas.

Figur 1: Terroristdiskursens påverkan

2. Teoretiska utgångspunkter

2.1. Lukes tre maktperspektiv

Med sin bok "Power: a radical view" från 2005 vill Lukes påvisa tre olika definitioner av makt. Innan jag diskuterar perspektivens innehåll vill jag koncist beskriva dess innehåll.

Det *endimensionella maktperspektivet* som Lukes presenterar innebär en fokusering på direkt beteende, vad som beslutas inom den slutna beslutsprocessen, de frågor som tas upp och makten anses då vara den som är direkt mätbar. Detta innebär att makt finns endast då man synbart märker av att makt utövas inom den slutna processen. Detta innebär också att man har en grundläggande syn på människan som en enskild individ som ingår i en beslutsprocess med blankt förflutet och det som inte sägs inom diskursen/diskussionen är inte heller material för tolkning av makt. Detta synsätt kan man grunda hos fritänkare som exempelvis John Locke som ansåg just att man kan födas med blankt papper. Man kan beteckna detta maktperspektiv som ett liberalt synsätt. Men, säger många reformistisk socialistiska tänkare, man kan inte bara förutsätta att makt inte utövas bara för att det inte är synbart mätbart inom den slutna processen. De förespråkar ett synsätt som innefattar även den information som inte tas upp i en diskurs/diskussion som ett ytterligare perspektiv av makt. Denna kallar Lukes för *tvådimensionellt maktperspektiv*. Man vill alltså belysa de undantryckta frågorna i debatten.⁸

Enligt Lukes räcker dock inte dessa båda dimensionerna för att få en fulltalig syn på makt. Han menar att det finns ytterligare ett perspektiv som då gör att man kan prata om en *tredimensionell makt*. Lukes vill också ha med ideologiska grundproblem mellan olika parter som han också menar ligger till grund för ett

⁸ Lukes, Steven 2005, s. 16-25

maktutövande i en beslutsprocess. I detta maktperspektiv innebär det alltså att man ser på *direkt maktutövning* (De frågor som tas upp och som direkt avfärdas i ett konkret sammanhang), *indirekt maktutövning* (De frågor som olika aktörer avstår från att ta upp i diskursen av olika anledningar) samt *ideologisk grundkonflikt*. Detta utgör ett maktperspektiv ur tre dimensioner.⁹

Här kan vi tydligt se att det första maktperspektivet strikt strider mot den diskursanalytiska ansats som jag formulerade under kapitel 1.2. Detta gäller eftersom denna maktdimension endast beskriver de synbara och mätbara maktförhållandena. Om jag skulle använda mig av denna typ av maktdimension i min diskursanalys hade det enda sättet att känna av någon maktpåverkan i kampen om demokratins definition varit då en aktör direkt nekade andra synsätt av demokrati att existera. Detta gäller eftersom det första maktperspektivet inte skulle kunna uppmäta någon annan typ av maktfaktor. Om så vore fallet hade inte heller en diskursanalys varit aktuell för studien, då det samtal som förs mellan de direkta yttringarna inte hade kunnat påvisa någon maktfaktor och på så sätt varit oviktiga för diskussion.

Det andra maktperspektivet å andra sidan går till viss del att applicera på den diskursanalysmodell jag valt. Detta kan ske därför att den tar upp även det icke direkt mätbara vilket är just det jag vill åt. Man kan alltså genom Lukes andra maktperspektiv studera den makt som påverkar att saker exempelvis inte sägs i ett visst sammanhang.

Men viktigast av allt i min analysmodell är den tredje dimensionen. Anledningen är att den tar upp de grundläggande ideologiska konflikterna som ger upphov till eventuell maktpåverkan. I mitt exempel kan man exempelvis se den västerländska/amerikanska kulturen som står emot den muslimska mellanösterkulturen. Dessa båda kulturer har i dels politiska dels religiösa frågor inlagda grundkonflikter som är synnerligen intressanta för maktdiskursen. Då hegemonin i världen synbart styrs enligt västerländska traditioner blir det då inte

⁹ Lukes, Steven, 2005, s. 25-29

längre ofrånkomligt att se till denna del som en uppenbar maktfaktor i diskursen om fördömande av Mellanösternregimer som terroristvänliga.

2.2. Diskursen som utestängningsmekanism

Michel Foucault har en lite annorlunda syn på makten i den här typen av politiskt och socialt diskursiva ämnen. Utgångspunkten är någonstans kring Lukes andra och tredje maktperspektiv då det för Foucault tycks självklart med den typ av makt som dessa båda perspektiv förespråkar.¹⁰

2.2.1. Självdisciplin

Viktiga för studiens grund är Foucaults tankar kring självdisciplinering. Foucault menar att hela människans liv styrs ständigt av oss själva och vår samtid. Han visar i sina resonemang att vi gör detta bortom rationellt tänkande. Ett exempel för att förstå det komplexa förhållandet som självdisciplinen inger människan är förhållandet mellan kunskap och makt i våra liv. Kunskap brukar man i vardagligt tal säga vara ekvivalent med makt. Men Foucaults utgångspunkt är snarare den motsatta vilket genast sätter griller i huvudet på den flitige läsaren. Han menar att kunskapen i sig inte ger individen någon makt utan snarare utövar en makt mot individen själv.¹¹

Grunden till detta ligger i vår underordning av vårt eget medvetande och vårt förhållande till vår självdisciplinering. Strukturerna som vi lever under är skapta genom denna disciplin. Genom att vi accepterar dessa strukturer, godtar vi också dem som rätt och sanning, vilket gör oss underordnade strukturerna som också innebär att vi underordnar oss själva. Förhållandet liknar Antonio Gramscis definition av begreppet hegemoni som ”/.../ ett tillstånd där rådande samhällsuppfattningar inte utmanas, trots att en samhällsklass är underordnad en annan”.¹²

¹⁰ Foucault, Michel, 2003, s. 206

¹¹ a.a., s. 137-229

¹² Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s. 321

Utifrån detta förhållande kan man då dra parallellen att kunskap är makt över individen och inte det motsatta. Just eftersom kunskapen göder vårt självdisciplinerande beteende och vår underkastelse i vårt samhälle. Plötsligt tycks då tesen om maktförhållandet mellan kunskap och individ mer likna uttrycket ”allt är relativt”. Om förhållandet är sant behöver inte begreppet nödvändigtvis vara sant heller, vilket leder oss in i en paradox. Men för att detta i sin tur skall vara sant måste all makt ligga hos kunskapen hos de diskursdrivande parterna vilket inte är sant vad gäller USA:s diskurs kring terrorismen¹³. Makten man talar om här är makten att kunna uttrycka sig i det offentliga rummet och vad den samtalande parten har legitimitet att uttrycka, dvs. social tillåtelse att uttrycka. Detta maktspel kännetecknar Foucault som en form av utsortering och makten består av utsorterings- eller utestängningsmekanismer. Det är dessa mekanismer som gör att diskursen är självreglerande.¹⁴

2.2.2. Diskursskapande och utsortering

Utsorteringen i samhället reglerar inte bara diskursen i sig utan också människorna som befinner sig inom diskursen. Dels i form av mental förförståelse som den kunskapssfär vi befinner oss inom dels eftersom diskursen beskriver hela den sociala praktik som främjar en viss typ av yttranden och, med andra ord, formar individen.¹⁵

Genom att rikta in sig på en förståelse av vad som är vetbart för en tid kan man på så sätt bilda sig en djupare uppfattning om varför vissa typer av yttringar inte var möjliga att hitta i ett specifikt historiskt sammanhang.¹⁶ Detta kommer jag att behandla i nästföljande kapitel. Men för att förstå detta fenomen måste man förstå hur en diskurs skapas och formas.

¹³ Inte i någon annan diskurs heller för den delen då det beskrivna är ett figurativt resonemang för att inge förståelse kring tesens absoluta tillstånd.

¹⁴ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s.309

¹⁵ ”Mental förförståelse” kan man kalla det Foucault i boken ”Övervakning och straff” benämner den sociala sfär som formade människan till tuktade laglydiga medborgare. Eller i ”Vansinnets historia under den klassiska epoken” var det bland annat detta som gjorde att man började sortera ut folk om tokiga.

¹⁶ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s. 308ff

Diskursers komplexitet förvirrar oftast den som arbetar med dem. Ofta tror man sig angripa ett problem genom en diskursanalys när man i själva verket endast ägnar sig åt en innehållsanalys. Dessa båda har en betydande skillnad, synnerligen utifrån den ansats denna uppsats antar. Det jag här ämnar förstå och beskriva är hur den praktik som omger en diskurs formas ur sitt sammanhang. Nyckeln till studien är legitimitet, den magiska maktstatusen som endast kan ges av samtiden och som kräver en stor skara efterföljande. Legitimitet hos en politisk aktör är det som gör att denne inom ett stort men dock begränsat socialt spektrum kan uttrycka något och på så sätt ha en möjlighet att påverka diskursens innehåll. Ett tydligt exempel är det Michel Foucault beskriver som ”den stora instängningen” på 1700-/1800- talen.¹⁷ Oavsett vilken institution vi pratar om – skolor, fängelser eller sjukhus – så är det den legitima makten som ligger bakom styrningen av samhällsriktningen. Men, för att förskingra missförstånd, så menas här inte att makten helt ligger hos staten, legitimiteten är endast redskapet. Den reella makten ligger i den mentala föreställning som omfattar hela samhället (jfr kapitel 2.2.1.). I många sammanhang tror man dock att auktoritet är vägen till den absoluta makten. Denna definierar jag här som den instrumentella makten endast en stat kan ge dig och som tillåter dig att med alla institutionens medel göra vad du önskar.¹⁸

Den huvudsakliga skillnaden är att en legitim ledare har möjligheten att uttrycka saker som inte uppmärksammas men som samtidigt har möjlighet att påverka samhällets mentala förförståelse, eftersom ledaren här givits sin legitimitet av folket. En ledare som är auktoritär och som inte har givits någon legitimitet har uppenbart mycket lägre förtroende hos folket och har då inte samma möjlighet att omedvetet påverka den mentala förförståelsen.¹⁹

¹⁷ Foucault, Michel, 2001, s. 166. 2003, s. 143

¹⁸ En auktoritär ledare behöver inte nödvändigtvis vara legitim.

¹⁹ Inte sagt att det är omöjligt då direkta maktmedel absolut påverkar människors inställning till såväl ledaren som övriga medborgare, länder o s v.

Demokratier anses idag ledas av legitima ledare och regeringar.²⁰ Under ett styre som detta styrs ständigt innehållet i den politiska debatten. Detta sker eftersom vi i alla demokratier i världen idag har något form av representativt styre och ingen antik-demokrati där samtliga medborgare har vetorätt. Detta medför då att den aktör som innehar störst legitimitet i ett samhälle också har möjligheten att uttrycka saker som sätter spår i samhället. Tydliga exempel på detta kan man se i valtider bland annat i Sverige då man genom hela den demokratiska del av Sveriges historia kan följa de olika beteckningar som satts på valdebatterna.²¹ Dessa titlar är resultatet av den utsortering som skett i debatten mellan, inför och under valen.

2.3. Demokrati-/Terroristdiskursen

Jag har tidigare påpekat hur diskursen styrs av den ledande aktörens ageranden. Därtill definierade jag antagandet att USA är denna ledande diskursaktör idag. Anledningen till detta antagande föddes ur diskussioner som grundats hos Karl Marx²² och i spåren av honom i form av historikern Immanuel Wallerstein.²³ Dessa båda påvisar hur ägandet av produktionsmedlen leder till ett övertag i världspolitiken. Bekant är då också efter Foucaults definition av diskursen att den som har ett övertag i världspolitiken också har ett övertag i diskursen. Men, det är också viktigt att väga in den legitimitet som måste ges den ledande aktören för att makten skall kunna förmedlas från den förtryckande till den förtryckta parten i ett maktförhållande. Legitimiteten kan vara såväl medveten som omedveten. Detta gäller eftersom Foucaults hela definition av den mentala förförståelsen bygger på spelet mellan det omedvetna och det medvetna i förhållandet till den ledande aktören i världspolitiken, som i vårt fall idag är USA.

²⁰ Förutsatt att de förtroendevalda är framröstade av folket samt att de valbara inte begränsas på något sätt.

²¹ Esaiasson, Peter, 1990

²² Marx, Karl, 1997

²³ Wallerstein, Immanuel, 2001

Det kan inte sägas för många gånger för att förtydliga, ”Diskursen är den praktik som frambringar en viss typ av yttranden”.²⁴ Diskurserna terror, Mellanöstern och demokrati är alla tre beroende av varandra idag för att upprätthålla det innehåll de idag innehar. Jag skall visa hur genom att utgå från den diskurs vars innehåll man kan utgå från att Bush och administrationen vill upprätthålla, demokratin.

Demokratidiskursen styrs av många aktörer och i spetsen står Bushadministrationen. Om en diskurs är den *praktik* som frambringar *yttringar kring demokratin*, måste då yttringarna vara de brev, konferenser och tal som Bush håller i demokratins namn. Många om inte alla av dessa från 2001 till idag har ett starkt band knutet till terroristrelaterade ämnen och Mellanösternkonflikten. Det blir då självklart att den praktik som frambringar dessa yttringar är Terroristdebatten i USA. Diskursens innehåll styrs av den ledande aktörens ageranden och yttranden. Detta innebär att demokratidiskursens innehåll idag är terroristdiskursen. Plötsligt blir då det konkreta material som rör händelserna i och dömandet av mellanöstern det som är intressant för en analys av vår syn på demokratin.

²⁴ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s. 309

3. Empirisk undersökning

Vad tidigare kapitel diskussion påvisade var att det material som enligt min avgränsning bäst beskriver den globala demokratiuppfattningen är bushadministrationens terroristdiskurs. Därför har jag sammanlagt valt ut nio dokument för analys, två rapporter och resterande tal och konferenser. Samtliga undertecknade George W. Bush och de är utvalda utefter ämnet som diskuteras i dokumenten och talen/konferenserna. Dessa dokument kommer jag att studera utifrån mina tre analysaspekter, Möjlighetsvillkor, Styrning och Vetande. Nedan redovisar jag kort de texter jag håller som underlag för studien.²⁵ Observera att jag inte kommer att citera samtliga texter utan de citat som jag valt ut har jag ansett varit representativa för det övriga materialet. Urvalet har gjorts utefter det innehåll som diskuteras i dokumenten då samtliga av de utvalda texterna innehåller en koncentration av den terroristdiskurs jag vill studera.

3.1. Material

Rapport: *National Strategy For Combating Terrorism, 2003*

Detta är den rapport som utkom till följd av attackerna den 11 september 2001.

Här redogörs för en handlingsplan i kriget mot terrorismen.

Rapport: *National Strategy For Combating Terrorism, 2006*

Detta är 2006 års uppföljning av ovanstående rapport med en framställning av uppnådda mål i kriget mot terrorismen, nya mål etc.

National Day of Prayer and Remembrance for the Victims Of the Terrorist Attacks on September 11, 2001:

²⁵ De texter jag presenterar utgör inte något generaliserande underlag utan öppnar endast diskussion till vidare breddning och problematisering av ämnet. (jfr. författarens förord i Foucault, 2002)

Detta tal är det första som Bush höll efter flygplansolyckorna den 11 september 2001. Det hölls först den 13e september 2001 då Bushadministrationen uppgav att de precis fått informationen att det var ett planerat attentat.

President Bush Meets with Counterterrorism Team:

Detta är en konferens där Bush möter den nationella anti-terroristgruppen på NSTC (National Counterterrorism Center) för att tacka för de framgångar han anser de bringat USA i kriget mot terrorn. Anledningen till mötet är avslöjandet av den planerade flygplanskapningen i Storbritannien.

President Bush Discusses Progress in the Global War on Terror.

Denna konferens hölls tre dagar innan femårsdagen för händelserna den 11 september 2001. Och diskussionen gäller framgångar och problem i kampen mot terrorn.

President Bush's Statement on North Korea Nuclear Test:

Denna konferens hölls till följd av Nordkoreas kärnvapenprovsprängning. Här tar Bush upp farorna han ser med att Nordkorea innehar kärnvapen och deras relation till Mellanöstern.

President Bush Discusses Global War on Terror:

Konferensen hölls för att diskutera Afghanistans och Pakistans relationer till USA i kampen mot terrorn med utgångspunkt för den amerikanska nationella säkerheten.

President Bush Receives Report from the Iraq Study Group.

Detta tal hölls till följd av inlämnandet av rapporten från "Iraq Study Group" och här uttrycker Bush på att han uppskattar det arbete som lagts ner. Han uppmanar till fler liknande rapportskrivningar.

President Bush Meets with Vice President Hashemi of Iraq och President Bush Meets with Senior U.S. Defense Officials on Iraq:

Dessa båda mötena gällde främst Iraks framtid och försvarsfrågor. De båda följer strax efter inlämnandet av rapporten från "Iraq Study Group"

3.2. Möjlighetsvillkor

Som första steg i min empiriska undersökning blir att studera möjlighetsvillkoren för terroristdiskursen. Möjlighetsvillkor är koncist beskrivet de villkor som möjliggör existensen för någonting. Och för en diskurs är möjlighetsvillkoren diskursens framlagda problem och lösning.²⁶

3.2.1. Problem

Det är inga svårigheter att säga vad som pekas ut som problem från USA:s sida i terroristdiskursen. Det är uppenbart Terrorismen. Men fullt så enkelt förefaller inte situationen. Att bara säga att terrorismen är problemet säger ingenting. Situationen i Mellanöstern är mycket mer komplex än så. Jag skall citera några av de tal och skrifter jag valt ut för att sedan tolka dess innebörd i ett diskurssammanhang.

On Tuesday morning, September 11, 2001, terrorists attacked America in a series of despicable acts of war. /.../ We pray for healing and for the strength to serve and encourage one another in hope and faith. /.../ "Blessed are those who mourn for they shall be comforted." /.../ "one Nation under God." /.../
National Day of Prayer and Remembrance /.../

The enemy is not one person. It is not a single political regime. Certainly it is not a religion. The enemy is terrorism—premeditated, politically motivated violence perpetrated against noncombatant targets by subnational groups or clandestine agents. Those who employ terrorism, regardless of their specific secular or religious objectives, strive to subvert the rule of law and effect change through violence and fear.

National Strategy For Combating Terrorism, 2003

Problemet som framställs här är entydigt och fortsätter i samma termer varje gång det tas upp för diskussion under konferenser.

Det första citatet från talet efter attacken den 11 september visar ett tydligt fastslagande av vilka parter som är inblandade i det inträffade. Bush uttrycker också sitt förakt till den som planerat och genomfört dåden.

Det andra citatet är hämtat ur NSCT från 2003 och här ger Bush sin beskrivning av USA:s stora fiende, terroristen. Han är mycket noga med att uttrycka att

²⁶ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s.331

fienden inte är någon politiskt regim eller religion vilket återkommer flera gånger vidare i texten. Texten säger att terrorismen som ett problem på politisk nivå och man vill här tala om för världen att terroristen är av ideologisk karaktär och inte nödvändigtvis tillhörande någon specifik regim. Terrorismen som ideologi är det man fäktas med enligt samtliga texter som behandlar ämnet i uppsatsen och dess faror beskrivs med en nästan romantisk inlevelse, ”/.../ a extremist group of folks bound together by an ideology”²⁷. Detta sett ur ett Foucaultperspektiv visar då tydligt att man fäktas med förförståelsens och kunskapens makt i kampen om vem som får definiera innebörden av våra liv. Som diskursdefinitionen jag angivit avslöjar detta vad diskursen handlar om och yttringarna därutav är resultatet.

3.2.2. Lösning

Det andra möjlighetsvillkoret är nu som bekant den lösning som framställs av diskursen. Uteslutningsmetoden säger mig att eftersom terroristdiskursen existerar måste där framställas en lösning då villkoren för dess existens annars inte vore uppfyllda. Men lösningen i detta fall är inte entydig och enkel. Jag delar därför upp lösningen i en *nationell lösning* och en *internationell lösning*. Den första den typ av förändring man vill göra i hemlandet och den andra med hjälp av utrikespolitiken.

Den nationella lösningen hittar man bland annat i talet ”National Day of Prayer and Remembrance for the Victims Of the Terrorist Attacks on September 11, 2001”. Här uppmanas bokstavligen hela amerikanska folket att be för de döda från attacken den 11 september 2001 och Bush använder sig av nyckelord som ”familj”, ”böner”, ”tro” och ”hopp” vilka tydligt kan kopplas samman med Bushs syn på den rätta inställningen till livet och det amerikanska samhället.

Den internationella lösningen finner jag när jag läser NSCT från 2006. Där skriver man såhär: ”Advance effective democracies as the long-term antidote to the ideology of terrorism” vilket bokstavligen är det man försöker göra i Mellanöstern. Ytterligare tecken på denna föreställning hittar vi i

²⁷ President Bush Meets with Counterterrorism Team, 2006

konferensdokumentet "President Bush Disusses Progress in the Global War on Terror" från 2006:

Five years later, Taliban and al Qaeda remnants are desperately trying to retake control of that country. They will fail. They will fail because the Afghan people have tasted freedom. They will fail because their vision is no match for a democracy accountable to its citizens/.../

Här menar Bush att lösningen på problemet att terroristtänkande grupper har något land med sig i kampen är införandet av demokrati i dessa länder. Denna demokrati definierar Bush i sina tal och utsagor som ett rent instrumentellt statskick vilket är viktigt att ta i beaktning då man studerar hans utsagor.

3.3. Styrning

Den styrningen man brukar tala om i foucaudianska diskursanalytiska sammanhang är den disciplinära makt på mikronivå som med dels positiva dels negativa maktfunktioner styr individens förförståelse för sig själv och sin omgivning.²⁸ Dessa styrningar är de man inte ser i en analys av det slag som Steven Lukes beskriver i sin första maktdimension.

Vanligtvis ser man den positiva styrningen i en diskurs som då en aktör pekar på en felaktig uppfattning som måste korrigeras. Detta undergräver resonemanget med föreställningen om att en samhällelig styrning är av behov²⁹. Det är också viktigt att se till vilka områden som berörs av denna samhälleliga styrning. Det kan röra sig om en styrning av föreställningar i den offentliga sfären såväl som den privata. Oavsett vilket är de styrningar som försätter individen i en omedveten påverkan där hon gör saker bortom rationalitet som hon annars inte skulle ha gjort.³⁰

²⁸ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s.331

²⁹ Att styrningen är positiv innebär inte att styrningen är av positivt värdeladdad karaktär utan att styrningen riktar en utökning av handlingsutrymmet för individen. Desamma gäller för den negativa styrningen då detta självklart innebär en begränsning av individens handlingsutrymme.

³⁰ Foucault, Michel, 2003, s.37 - 75

Den negativa styrningen skiljer sig markant från den positiva. Här nämns restriktioner och bestraffningar vid olika typer av beteenden eller handlingar och man åberopar här rationaliteten hos människan.³¹ Men Foucault tolkar inte individens handlingssvar på bestraffningen som rationalitet trots att den styrande makten åberopar just detta. Han menar istället att den restriktion som är till för att begränsa individen också är önskvärd av individen för att denne skall kunna hävda sig själv som normal och på så sätt ha en möjlighet att tillhöra den goda av två parter.³²

3.3.1. Positiv styrning

I fallet vad gäller Bushs tal och konferenser förefaller inte den positiva styrningen på samma sätt som man kan se i andra texter. I det exempel som boken "textens mening och makt" tar i sin beskrivning av foucaudiansk diskursanalys beskriver styrningen ett felaktigt beteende³³. I Bush tal och konferenser bäddas dessa påpekanden in som uppmaningar till ett gott beteende och en upprepad beskrivning av hur idealmedborgaren är och ter sig. Exempel där dessa uttryck görs är under konferensen "President Bush Meets with Counterterrorism Team" där de befinner sig på National Counterterrorism Center:

.../ the best asset we have is the people .../ represented right here in this building.

Tidigare i talet "National Day of Prayer and Remembrance for the Victims Of the Terrorist Attacks on September 11, 2001" kunde man höra:

.../ I call on every American family and the family of America to observe a National Day of Prayer and Remembrance, honoring the memory of the thousands of victims of these brutal attacks and comforting those who lost loved ones. We will preserve through this national tragedy and personal loss. In time we will find healing and recovery; and, in the face of all this evil, we remain strong and united, "one Nation under God."

Under presskonferensen "President Bush Discusses Progress in the Global War on Terror" beskriver Bush en soldat som avlidit i kriget i Irak:

³¹ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s.331ff

³² Foucault, Michel, 2003, s.196 - 233

³³ Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005, s.332

One of these soldiers was a young lieutenant named Noah Harris, who was killed last summer in Iraq when his Humvee was hit by a roadside bomb. Noah grew up here in Georgia; he graduated from the University of Georgia. He volunteered for the Army after September the 11th, 2001. He told his dad that people had an obligation to serve a cause higher than themselves. In Iraq, Lieutenant Harris was an officer known for his toughness and his skill in battle -- and for the Beanie Babies that he carried with him to hand out to Iraqi children. He was also known for the photo of his parents' home in Ellijay that he used as a screen-saver on his computer. When his troops asked why he chose that picture, he explained, "That is why I'm here."

Här ser man tydligt vilken idealtyp som uppmuntras. Idealtypen är en ödmjuk, gudfruktig och medveten individ som kämpar för sitt land och ser den kris som nationen försatts i. Denna individ skall se ett Amerika som en stor familj och känna sig delaktig i allas sorg och att hedra offren efter attacken som är dåd av ondska. Fortsättningsvis säger Bush såhär: "I encourage employers to permit their workers time off during the lunch hour to attend the noontime services to pray for our land"³⁴. Detta uttalande späder ytterligare på resonemanget om hur en sann Amerikan skall agera i kriser som dessa.

Men något ytterligare intressant dyker också upp här, familjen blandas ständigt in. Bush pratar inte bara om individer i allmänhet och hur de skall vara och te sig i den offentliga sfären utan poängterar vikten av familj. Detta är ett tydligt drag genom Bush alla tal och ett tydligt ett medvetet sätt att styra Amerikas mentalitet även i den privata sfären.

3.3.2. Negativ styrning

Man rör sig också i resonemang som motsatsbeskrivningar och avskräckande exempel, fungerande som negativ styrning i form av begränsning av individens handlingsutrymme.

Exempel där dessa uttryck görs är under konferensen "President Bush Meets with Counterterrorism Team". Såhär beskriver Bush motståndarna i kriget mot terrorn:

³⁴ Bush, George W., National Day of Prayer and Remembrance for the Victims Of the Terrorist Attacks on September 11, 2001

./.../ the United states of America is engaged in a war against a extremist group of folks bound together by an ideology, willing to use terror to achieve their objectives.

Uttrycket "extremist group" förekommer på ett flertal ställen och är fast knutet till begreppet "terrorist" vilket tyder på en tydlig begränsning av möjligheten för individens inställning till begreppet terrorist.

Den absolut tydligaste negativa styrningen som kan iakttas är när Bush kräver ett ställningstagande från omvärlden. I "President Bush Discusses Progress in the Global War on Terror" uttrycker Bush:

So after 9/11, I set forth a new doctrine: Nations that harbor or support terrorists are equally guilty as the terrorists, and will be held to account.

Här utlyses en ny doktrin vilken direkt inskränker andra staters handlingsutrymme. Om vi återgår till Bushs definition av terrorismen, en ideologi som står emot det amerikanska samhället och kulturen: Kan vi då se att man - genom att döma "terroristvänliga stater" för en form av medhjälp till brott genom att låta grupper som hävdar sig tillhöra en ideologi som är emot den amerikanska kulturen - tydligt inskränker på omvärldens handlingsutrymme?

Det ligger inte långt bort att dra paralleller till ett mikroperspektiv. Eftersom detta tidigare visats att terroristen är en tanke och ideologi som man uppenbart vill utrota och ingen fysisk person. Den negativa styrningen i detta resonemang blir då att individens ideologiska grunduppfattning kan bli bestraffad.

3.4. Vetande

Då jag fram tills nu har studerat villkoren för diskursens existens, möjlighetsvillkor och styrningen i diskursen blir det viktigt att studera vad som är vetbart. Detta är ett viktigt steg då detta inte bara blottlägger värderingarna i det samhälle vars styrning jag precis beskrivit utan också blottlägger vilka värderingar som färgar av sig på andra. Här tänker jag givetvis på de samhällen som demokratiseras i kriget mot terrorismen.

Analysen kommer här att vara inriktad på hur kunskap och vetenskap används i samband med disciplineringen (d v s styrningen). Under föregående kapitel ställdes en rad styrningar upp som används i Bushs tal. Ur analysen av den positiva styrningen kunde vi se att en typ av disciplin var att tydligt beskriva *idealmedborgaren*. Ur den negativa styrningen kunde vi se en styrning genom disciplinerande motsatsbeskrivningar i form av *avskräckande exempel* som tydligt åberopade rationalitet hos medborgaren för att slippa bestraffning.

3.4.1. Diskursiv makt

Låt oss studera några utvalda citat för att se vad som utgörs som vetandeobjekt i samband med den första styrningen. I talet "President Bush Discusses Global War on Terror" beskriver Bush Mellanöstern på följande sätt.

I want to speak to you today about the struggle between moderation and extremism that is unfolding across the broader Middle East. At this moment, terrorists and extremists are fighting to overthrow moderate governments in the region, so they can take control of countries and use them as bases from which to attack America and from which to impose their hateful ideology.

Han beskriver senare i samma tal samhället under talibanregimen:

Five years ago, Afghanistan was ruled by the brutal Taliban regime. Under the Taliban and al Qaeda, Afghanistan was a land where women were imprisoned in their own homes, where men were beaten for missing prayer meetings, where girls couldn't even go to school. What a hopeless society that was, under the rule of these hateful men. Afghanistan was the home to terrorist training camps. Under al Qaeda and the Taliban, Afghanistan was a terrorist safe haven and a launching pad for the horrific attacks that killed innocent people in New York City on September the 11th, 2001.

Talibanregimen framställs som ett hopplöst samhälle. Vikten läggs vid friheten vid kyrkliga aktiviteter, kvinnans frihet och utbildningsfrihet. Här kan vi alltså se en tydlig handling i diskursiv makt då man pratar om en viss typ av människor på ett visst sätt och hur dessa utmärker sig. Samhället under en terroriststyrd regim ställs upp som ett vetandeobjekt. Detta därför att uppmålningen av det Afghanistaniska samhället under talibanregimen bör påverka förförståelsen hos den amerikanska medborgaren i kommande tal och diskussioner om terroriststämplade regimer.

4. Avslutande diskussion

Terroristdiskursens innehåll – Problem, lösning, styrning och vetandeobjekt styr med rådande världshegemoni de uppfattningar som ligger inom samma forum som de inomdiskursiva värdena om demokrati. Då lösningsförslaget i terroristdiskursen är en föreställningsändring av statsskick kommer detta att påverka den kringliggande diskursen. Detta sker eftersom man i sitt lösningsförfarande gör anspråk på en gränslös uppfattning om demokratibegreppet³⁵. Det som sker är alltså en likriktning av demokratibegreppet och vår allas föreställning om begreppets innebörd, genom att mindre legitima yttringar som innefattar en föreställning om demokrati utestängs ur diskursen.

En viktig aspekt att se till här är just att styrningen som jag pratade om tidigare i terroristdiskursen inte bara ligger på offentlig politisk nivå utan på privat nivå. Den privata sfären tycks vara en viktig fokus i Bush politik. Efter tillräckligt många utmålade beskrivningar av den amerikanske soldaten, utredaren och ledaren förstår jag att det är något talaren vill ha sagt. Precis som han definierar ett samhälle under talibanregimen och gör detta till ett vetandeobjekt görs detsamma med den privata sfärens innehåll för den amerikanske medborgaren. Samtidigt åberopar Bush kunskap hos den amerikanske medborgaren i form av rationalitet i förhållande till terroristens ideologi. Mellan raderna gör jag mig förståelsen att den som hjälper en terrorist ses också själv som en terrorist. Av denna kunskap, samma slutsats som jag dragit tidigare att terroristen inte är en person av kött och blod utan en tanke, en ideologi. Det man krigar mot i kampen mot terrorn är tanken. Man strider för makten över tanken. Den part som förlorar har visserligen inte förlorat då denne också i slutskedet skulle vara en del av vinnaren. Det som sägs är att så länge du tycker som jag är vi vinnare tillsammans.

³⁵ Självklart eftersom man aldrig någonsin anser det nödvändigt att beskriva demokratins innehåll.

Precis på samma sätt fungerar också den kunskap vi anser oss kunna uttrycka makt med mot andra. Bush uttrycker sig i en legitim ledarsits och får gehör av en folkmassa, några emot och några för³⁶. Han uttrycker sig utefter den kunskap som han skapat utifrån det samhälle han själv lever. Självklart eftersom Bush precis som du och jag är beroende av sin självdisciplin. Poängen är att Bush med sina maktmedel i sin tur styrs av acceptansen i vårt samhälle, d v s alla vår andras självdisciplinering. Denna gestaltas på så sätt att vi följer trender och diskursiva mönster och håller en viss acceptansnivå till de handlingar som stora ledande aktörer uttrycker. Men genom detta resonemang kan man inte rättfärdiga den makthavande ledarens handlingar. Precis så som jag också nämnt tidigare kräver ett förhållande av detta slag att makten finns absolut i kunskapen. Och då också att kunskapen är absolut fri från påverkan. I det förhållandet vore alla värderingar fritt flytande, demokrati är diktatur och diktatur är demokrati. Allt är inget och inget är allt. Men det visar sig också att inte bara detta fall ger sådana tendenser. Redan i debatten kring terrorn i USA idag inger man läsaren och lyssnaren av Bushadministrationens utgåvor av diverse verbala och visuella snuttar en känsla av ett optimalt tänkande. Och inte bara en känsla utan när man säger att kampen mot terrorn pågår så länge terrorn består. D v s så länge den olikriktade tanken består, är vi i krig. Detta gör att den utopi som jag nu kan hävda ligger bakom USA:s antiterroriststrategi har till uppgift att uppnå ett tillstånd av absolut likriktad kunskap kring definitioner av tunga begrepp, däribland demokrati. Och vad händer i detta tillstånd? Demokratin är inte längre demokrati eftersom allt är demokrati. Demokratin har således tynat bort och det värdeladdade begrepp vi känner idag kommer inte längre att ha någon mening.

Vi tror oss visserligen i vårt kritiserande av ledarens yttringar, luta oss mot vetenskapens objektiva altare när vi i själva verket använder oss av diskursledarens egen begreppsuppfattning. Detta för att det skulle ta oss alldeles för lång tid att först kritisera begreppens påstådda innebörd för att sedan angripa problemet utan att tappa tråden. Vad skall man överhuvudtaget kritisera en begreppsuppfattning med då normerna och livsstilen man besitter kommer från den part man angriper?

³⁶ Antalet av de båda parterna är oviktigt.

I skrivande stund har mycket nytt hänt sedan uppsatsen började skrivas. Saddam Hussein har blivit avrättad och nya tendenser har blommat upp kring Irakkriget. TV4 uppgav under morgonens nyhetssändningar den 6 januari att även de som anser att fler soldater i Irak vore en bra lösning är kritiska mot Bush strategier. Jag vill här därför poängtera vikten av att denna uppsats håller en icke-normativ ställning till analysobjekten.

För kommande forskning ligger att studera de av min uppsats belysta tendensernas verkan eller åverkan på demokratiuppfattningen. Spelar det egentligen någon roll för demokratin om någon uppmärksammar ett missgynnsamt beteende hos en ledare, om man ändå inte uppmärksammar dess effekt på vår föreställning? Är det ens möjligt? D v s om man når ett tillstånd vars paradoxala vinstsituation innebär dess egen undergång är det då möjligt att studera dess effekter? Svaret är nej och istället dyker intresset upp att studera sanningen i förhållande till den funktion som jag beskrivit i den här uppsatsen. Det man konkret vill studera i detta läge är hur tanken om den objektiva värdegrunden, går att se i förhållande till individens påverkan bortom sin egen rationalitet. Kontentan är, att en problematisering av föreställningen om en objektiv verklighet, är av intresse för att kunna nå djupare och klämma åt problemet med en normaliserande hegemoni. Det är också viktigt att poängtera möjligheten för de fenomen och tendenser som denna uppsats beskriver. Möjligheten för Bush och administrationen att påverka världen så vittomfattande att en total likriktning gällande föreställningen om demokratibegreppet inträffar. Mitt sunda förnuft, min rationalitet och min fria tanke, hur vaga, styrda eller ofria dessa än må vara, säger mig att detta inte är möjligt. Och innebörden av detta är skrämmande. Slutsatsen står likväl kvar, så länge den olikriktade tanken består, är vi i krig. Likt ett medeltida korståg omvänder man land efter land, Europa tiger, i demokratins namn.

5. Källförteckning

5.1. Elektroniska källor

5.1.1. Tal och Konferenser

Bush, George W., 2001. *National Day of Prayer and Remembrance for the Victims Of the Terrorist Attacks on September 11, 2001*. URL: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/09/20010913-7.html>.
(2006-12-28)

Bush, George W., 2006. *President Bush Meets with Counterterrorism Team*. URL: <http://www.whitehouse.ov/news/releases/2006/08/20060815.html>.
(2006-12-28)

Bush, George W., 2006. *President Bush Discusses Progress in the Global War on Terror*. URL: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2006/09/20060907-2.html>. (2006-12-28)

Bush George W., 2006. *President Bush's Statement on North Korea Nuclear Test*. URL: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2006/10/20061009.html>.
(2006-12-28)

Bush George W., 2006. *President Bush Discusses Global War on Terror*. URL: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2006/09/20060929-3.html>.
(2006-12-28)

Bush George W., 2006. *President Bush Receives Report from the Iraq Study Group*. URL: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2006/12/20061206.html>.
(2006-12-28)

Bush George W., 2006. *President Bush Meets with Vice President Hashemi of Iraq*. URL: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2006/12/20061212-2.html>. (2006-12-28)

Bush George W., 2006. *President Bush Meets with Senior U.S. Defense Officials on Iraq*. URL: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2006/12/20061213-5.html>. (2006-12-28)

5.1.2. Rapporter

Bush, George W., 2003. *National Strategy For Combating Terrorism*. URL: http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/02/counter_terrorism/counter_terrorism_strategy.pdf. (2006-12-28)

Bush, George W., 2006. *National Strategy For Combating Terrorism*. URL: <http://www.whitehouse.gov/nsc/nsct/2006/nsct2006.pdf>. (2006-12-28)

5.2. Monografier

Bergström, Göran & Boréus, Kristina et. al., 2005. *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson, Peter, 1990. *Svenska valkampanjer 1866-1988*. Stockholm: Allmänna Förlaget.

Foucault, Michel, 1961/2001. *Vansinnets Historia under den klassiska epoken*. Lund: Arkiv förlag.

Foucault, Michel, 1969/2002. *Vetandets Arkeologi*. Lund: Arkiv förlag.

Foucault, Michel, 1975/2003. *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv förlag.

Lukes, Steven, 2005. *Power: a radical view*. Second edition. London: Palgrave Macmillan.

Marx, Karl, 1997. *Kapitalets Produktionsprocess: Kritik av Den Politiska Ekonomin*. Sverige: A-Z förlag.

Wallerstein, Immanuel, 2001. *Liberalismens DÖD; och slutet på den rådande världsordningen*. Gamleby: PM bokförlag.